

Brüssel, 23. märts 2022
(OR. fr)

7425/22

LIMITE

JAI 377
ASILE 33
MIGR 91
FRONT 128
CADREFIN 38

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Nõukogu
Teema:	Ukraina pagulaste vastuvõtmise koordineerimine Euroopa tasandil

---

Venemaa Föderatsiooni sõjalise agressiooni tulemusena on alates 24. veebruarist Ukrainast põgenenud ning Euroopa Liidus varjupaika otsinud rohkem kui 3 miljonit inimest, kellest enamik on naised ja lapsed. Euroopa Liit näitas üles oma ühtsust ja solidaarsust, otsustades juba alates 27. veebruarist aktiveerida esimest korda pärast direktiivi 2001/55/EÜ vastuvõtmist selles ette nähtud ajutise kaitse ning võttes seejärel 3. märtsil vastu asjakohase otsuse. Samuti annab EL Ukrainale ja Moldovale humanitaarabi, eelkõige liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu.

Ühtsus ja solidaarsus on vajalikud ka selleks, et tagada inimeste heades tingimustes vastuvõtmine. Lähtuvalt olukorra erakorralisusest nõuab see Euroopa tasandil mitmes küsimuses tõhustatud koordineerimist. Eesistujariik korraldab igal nädalal ELi integreeritud poliitilise kriisireageerimise alase kohtumise, et arutada kriisi erinevaid mõõtmeid ja ühendada jõupingutusi, ning solidaarsusplatvormi korrapärased kohtumised peaksid võimaldama toime tulla liikmesriikide väljendatud vajadustega.

Seega on oluline saada ministritelt suuniseid, eelkõige pagulaste vastuvõtmise ja nende liikumise koordineerimise kohta.

1. Liikmesriikidele materiaalse ja rahalise toetuse andmine

Komisjon on esitanud mitu algatust, et suurendada ELi rahalist toetust liikmesriikidele pagulaste vastuvõtmisega toimetulemiseks.

Algatus CARE (ühtekuuluvusmeetmed pagulaste toetamiseks Euroopas) võimaldab liikmesriikidel kasutada 2014.–2020. aasta Ühtekuuluvusfondi programmitöö raames kättesaadavaid summasid pagulaste vastuvõtukulude katmiseks (sada miljonit eurot on veel programmidega seostamata). Kasutada saab ka REACT-EU 2022. aasta toetuseosa (9,5 miljardit eurot). Algatus CARE võimaldab paindlikkust ka Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) kasutamisel pagulastega seotud meetmete toetamiseks. Lisaks pikendatakse sellega ELi erakorralise 100% kaasrahastamise määra kohaldamist ühe aasta võrra: see võib kiirendada kuni 5 miljardi euroseid väljamakseid 2022. aastal ja kuni 1 miljardi euroseid väljamakseid 2023. aastal.

Euroopa siseasjade fondi reeglite läbivaatamine võimaldab vabastada ka Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi 2014.–2020. aasta programmitöö raames liikmesriikidele riiklikes programmides kättesaadavaks tehtud vahendid ning pikendada programmide rahastamiskõlblikkust ühe aasta võrra. See paindlikkus lisandub 2021.–2027. aasta programmitöö raames liikmesriikidele otsese eelarve täitmise raames kättesaadavaks tehtud vahenditele:

- 63 miljonit eurot erakorralist toetust 2022. aastal Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondist ning piirihalduse toetusvahendist;
- 150 miljonit eurot suure rändesurve all olevate liikmesriikide vastuvõtu-, varjupaiga- ja tagasisaatmissüsteemide toetamiseks.

Ukrainast saabuvate isikute vastuvõtmise kulud kaetakse 100% või 90% ulatuses. Lisaks tehakse piirihalduse ja viisapoliitika rahastust liikmesriikidele kättesaadavaks 499 miljonit eurot välispiiride kaitseks ja seireks.

COREPER kiitis CARE ja siseasjade fondi määruse ettepanekud heaks 16. märtsil. Euroopa Parlament peab need oma 23.–24. märtsi osaistungjärgul vastu võtma ning need jõustuvad 7. aprilli paiku.

Liikmesriikide väljendatud soovid:

- täielik ja loetav ülevaade kõigist olemasolevatest rahastamisvahenditest ning liikmesriikidele seeläbi kättesaadavatest summadest;
- ühtse kontaktpunkti loomine taotluste esitamiseks: komisjon võttis selle taotluse menetlusse;
- nõuetekohane eri vajaduste arvessevõtmine, sealhulgas näiteks hariduse ja õppevahendite osas, võttes arvesse alaealiste suurt osakaalu saabujate hulgas.

Eespool nimetatud vahendid aitavad kaasa pakiliste vajaduste rahuldamisele. Samal ajal võib majandusanalüüsile tuginedes hakata prognoosima võimalikke pikemaajalisi vajadusi.

Lisaks on ELi ametid alustanud liikmesriikidele antava toetuse suurendamist.

Praegu on Ukraina, Moldova ja Valgevene piirile lähetatud 257 Frontexi ametnikku, kellest 204 ametnikku asub Rumeenias (157 Ukraina piiril, 47 Moldova piiril). 18 ametnikku asub Poolas, sama palju Moldovas ja 14 Slovakkias.

Varjupaigaamet valmistab ette tegevust Rumeenias.

Lisaks pöörab Europol tähelepanu Ukraina piiride ebastabiilsest olukorrast tekkinud ohtudele (inimkaubandus, relva- või sõidukikaubandus jne). Slovakkiasse ja Poolasse on seetõttu mõlemasse lähetatud 4 ametnikku ja Moldovasse 2 ametnikku.

Ministritel palutakse hinnata seni kasutusele võetud vahendeid ja võimalikke lisavajadusi.

2. Pagulaste liikumise seire ja koordineerimine ELis

Pagulaste vastuvõtmise korraldamine tõstatab mitmeid rakendamisega seotud küsimusi. Komisjon esitas 23. märtsil teatise, milles anti kõnealusest teemast ülevaade.

Liikmesriigid teevad praegu ettevalmistusi 4. märtsi 2022. aasta rakendusotsuse (EL) 2022/382, millega kehtestatakse ajutine kaitse, kohaldamiseks. On tõstatatud mõned küsimused seoses kõnealuse otsuse artiklis 2 sätestatud kriteeriumidele vastavuse kontrollimisega (eelkõige kui isikul ei ole biomeetrilist passi või isikut tõendavat dokumenti või kolmandate riikide kodanike esitatud taotluste vastuvõtmisel) või isikute registreerimisega. Mõned vastused on antud komisjoni poolt 21. märtsil esitatud suunistes.

Andmed, mida kõige suurema surve all olevad liikmesriigid koguvad pagulaste liitu sisenemise ajal, tuleks edastada ka teistele liikmesriikidele, et tagada pagulaste kaitse, hõlbustada nende ümberpaiknemist liidus ja nende hilisemat registreerimist ajutise kaitse saamiseks. Kuni püsiva lahenduse leidmiseni tuleks lühiajalises perspektiivis leida pragmaatilised ja lihtsad lahendused kõige suurema surve all olevate liikmesriikide kogutud tähtnumbriliste andmete jagamiseks.

Pagulaste vastuvõtmise nõuetekohane korraldus nõuab Euroopa tasandi koordineerimist. Sellist koordineerimist on vaja kolmel põhjusel: see annab pagulastele kindlustunde, et nende eest hoolitsetakse; kõige suurema surve all olevate liikmesriikide jaoks tagab see surve leevendamise; siht- või transiidiliikmesriikide jaoks tagab see vajaliku prognoositavuse.

Selleks peavad liikmesriigid vahetama teavet saabuvate pagulasvoogude, vastuvõtusuutlikkuse ning teatud põgenikekategoriate kohta, nagu haavatavad isikud ja eriti saatjata alaealised. Sisse tuleb seada ka koordineerimissüsteem eri liikmesriikidesse suunduvate pagulasvoogude ennetamise ja prognoositavuse hõlbustamiseks, eelkõige korraldades transpordiühendusi ja kasutades suuremates sõlmpunktides asuvaid vastuvõtupunkte.

Tõhusa poliitika rakendamiseks äärmiselt oluline täpsete, võrreldavate ja ajakohaste andmete vahetamine liikmesriikide vahel, eelkõige igasse asjaomasesse liikmesriiki sisenevate ja sealt lahkuvate isikute arvu kohta.

Mõned liikmesriigid on alustanud omavahel koordineerimissüsteemide loomist, et kooskõlastatult korraldada ja planeerida pagulaste transporti. Selline koordineerimine oleks kasulik ja tõhus kogu Euroopa Liidu tasandil; selle võiks usaldada komisjonile, kes on juba loonud solidaarsusplatvormi, et võimaldada koordineerimist ja hõlbustada tihedat koostööd liikmesriikide vahel kõigis neis valdkondades.

Ministritel palutakse teatada, kas ajutise kaitse kohaldamist (elamislubade kord jne) on vaja täiendavalt selgitada. Eelkõige on registreerimismenetlus oluline asjaomaste isikute jälgimiseks, vastuvõtmiseks ja kaitsmiseks: on tehtud ettepanek paluda komisjonil valmistada ette lahendus, mis võimaldaks lähemas tulevikus riiklikesse andmebaasidesse tehtud registreeringute konsolideerimist Euroopa tasandil.

Ministritel palutakse kinnitada oma ootusi seoses solidaarsusplatvormiga: kas komisjon peaks platvormi kaudu koordineerima pagulaste transporti Euroopa Liidus, luues teabekanaleid ja planeerides reisimist teatavatest eelnevalt kindlaks määratud kogunemiskohtadest, tuginedes samal ajal ELi ametite toetusele?

3. Moldovast tulevate pagulaste vastuvõtmine: kohustuste täitmise seire, operatiivne elluviimine

Moldova eriolukorda arvesse võttes on Euroopa Liit käivitanud mitmed vahendid, eelkõige humanitaarabi valdkonnas. Ligikaudu 15 liikmesriiki on toetanud Moldovat juba liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu, muu hulgas meditsiinivarustuse, laagrivoodite ja hügieenitarvikutega. Samuti lepiti mõne päeva jooksul kokku ja allkirjastati staatusleping, mis võimaldab Frontexil Moldova territooriumil aktiivselt tegutseda, et Moldova piirivalvureid toetada. Tänu nimetatud kokkuleppele on alates 20. märtsist saadetud appi piirivalvureid.

Nüüd on vaja kiiresti korraldada Ukrainast Moldovasse põgenenud isikute vastuvõtmine Euroopa Liidus. Komisjon kutsus liikmesriike üles võtma kohustusi pagulaste vastuvõtmiseks. 17. märtsi seisuga oli selliseid kohustusi võtnud kuus liikmesriiki ja Norra, kes kokku lubasid võtta vastu 11 500 inimest. Rumeenia andis nõusoleku vastuvõtukeskuse loomiseks oma territooriumil.

Kõnealuse vastuvõtu korraldamiseks on komisjon solidaarsusplatvormi raames valmistanud ette standardtoimingud ning täpsustanud tingimused, mille alusel asjaomased isikud tuvastatakse, välja valitakse, transporditakse ja liikmesriikides vastu võetakse. Ümberpaigutamiste korraldamise eest võiks vastutada komisjon. Mõned liikmesriigid väljendasid soovi, et Euroopa Liit võiks nende pagulaste transporti rahaliselt toetada.

Ministritel palutakse:

- **esitada pagulaste vastuvõtmise suhtes võetavad kohustused;**
- **kinnitada oma soovi toimingute võimalikult kiireks ja standardtoimingutes ette nähtud korras alustamiseks, märkides võimalikult lühikese alguskuupäeva.**

4. Välispiirikontroll ja julgeolekuprobleemid

Ukraina kriis tuletab meelde, kui olulised on sissetöötatud menetlused välispiiridel, samuti suutlikkus välispiire kiiresti kohandada ja kriisiolukordadele reageerida. Tuleb rakendada töökindlaid julgeolekumenetlusi: on oluline, et kõiki liidu välispiiri ületavaid isikuid kontrollitaks asjakohastes infosüsteemides, eelkõige Schengeni infosüsteemis (SIS). Liikmesriike kutsutakse üles turvalise teabevahetusvõrgu (SIENA) kaudu Europoli teatama päringutabamustest (või kontrollide kokkulangevustest), kui see näib asjakohane.

Schengeni piirieskirjade sätteid võimaldavad kohandada kontrollitaset ohuga, tagades samal ajal julgeoleku kõrge taseme. Komisjon esitas 2. märtsil suunised, milles on täpsustatud standardne töökord.

Samas seisnevad ametite, Frontexi ja Europolit volitused ennekõike liikmesriikide abistamises selliste probleemidega silmitsi seismisel.

Frontexil on võimalik lähetada kõigi praeguse kriisiga seotud piirivalvetoimingute jaoks enam kui 2 600 ametnikku ning on alustanud abi vajavate kolmandate riikide kodanike repatrieerimislendude korraldamist. Seda toetust täiendab Europolit ametnike lähetamine, kes pakuvad eksperditeadmisi piiridel toimuvate täiendavate põhjalike kontrollide tegemiseks. Liikmesriikide esitatud asjakohase teabe põhjal saab Europol pakkuda ka kuritegevusega seotud ohtude täpset analüüsi ning toetada uurimisi, mille liikmesriigid on praeguse konfliktiga seotud kuritegelike või terroriintsidentide kohta algatanud.

Lisaks sellele märkis komisjon, et on valmis rahaliselt toetama liikmesriikide ühiselt läbiviidavaid operatsioone, näiteks siis, kui üks liikmesriik teeb Prümi otsuste õigusraamistiku kohaselt teisele liikmesriigile kättesaadavaks julgeolekutöötajaid. Vaja on mehhanismi, mille abil ühitada enim mõjutatud liikmesriikide operatiivvajadused ja teiste liikmesriikide pakutav toetus.

Lõpuks soodustab praegune olukord inimeste haavatavust ära kasutatava raske ja organiseeritud kuritegevuse eri vormide arengut (inimkaubandus, seksuaalne ärakasutamine ja sunniviisiline töö, mis ohustab teistest enim alaealisi ja sõjaorbe, samuti rändajate smugeldamine, võltsitud dokumentidega kauplemine, üldmobilisatsioonist kõrvale hoiduvate meeste riigist välja toimetamise korraldamine, internetipettused, Ukrainale mõeldud rahaliste vahendite ja annetuste omastamine, küberründed, ebaseaduslik relvakaubandus, ebaseaduslik uimastikaubandus jne). See õigustab EMPACTi¹ kogukonna eelhoiatamist ja aktiveerimist. Tegemist on kuritegevuse eri vormide vastu võitlevate spetsialistide Euroopa võrgustikuga, mis võib rakendada mehhanismi abil kümne aasta jooksul omandatud oskusteavet (kriminaalteabe otsimine, teabevahetus, operatsioonide suunamine, sekkumine, ennetamine). EMPACTi mehhanismi tugevad küljed (kohandatavus, reageerimisvõime, paindlikkus, teenuste ja operatiivtegevuses osalejate vastastikune täiendavus) võimaldavad liikmesriikidel korraldada ühisoperatsioone liidu julgeoleku tagamiseks.

Oluline on kaitsta kõige haavatavamaid saabuajaid, eelkõige lapsi, juba liidu territooriumile sisenemisest alates igat liiki ärakasutamise ja inimkaubanduse eest. Selleks on oluline kiiresti kehtestada ennetavad ja teadlikkust suurendavad meetmed, et tagada pagulaste turvalisus ja julgeolek, seades muu hulgas sisse koostöö riiklike politsei- ja julgeolekuteenistuste ning humanitaarorganisatsioonide ja muude kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel, et teha kindlaks uued tekkivad ohud ja inimkaubanduse võimalikud ohvrid.

Liikmesriike kutsutakse üles Europolile esitama kogu asjakohase teabe Ukraina kriisiga seotud julgeolekuohtude ennetamiseks.

Ministritel palutakse:

- **väljendada oma võimalikke ootusi Euroopa Liidu toetuse suhtes julgeolekukontrollide tegemisel välispiiridel;**
- **kinnitada oma ootusi EMPACTi võrgustiku mobiliseerimise suhtes, et võidelda koordineeritult kõigi Ukraina kriisist kasu saada võivate kuritegelike nähtuste vastu.**

---

¹. EMPACT (*European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats*): kuritegevusega seotud ohte käsitlev valdkondadevaheline Euroopa platvorm.